

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisno ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, dovek posebe. Pošt. šte. ra. 11.153. Telefon 45-86

Še o našem gmotnem položaju

Naš gmotni položaj je brezupen! Ta bridka ugotovitev ni fraza — marveč gola resnica.

Z dneva v dan postajajo vidnejši obrisi popolnega obubožanja uradniške družine. — Naši prejemki, ki so do nedavno komaj zadostovali za golo preživljanje, postajajo sedaj premajhni tudi za samo prehrano. Toda draginja se ne ustavlja. Se vedno narašča z naravnost rekordno naglico. Minili so komaj trije meseci, odkar je vojni vihar zadiljal nad Evropo in pretresel tudi naše narodno gospodarstvo ter ga spravil iz ravnotežeja. — Otežkočen uvoz raznih vrst blaga in surovin iz drugih držav in kontinentov, zelo dobra konjunktura za prodajo in forsirani izvoz vseh naših agrarnih produktov — vse to je udarilo po našem, kolikor toliko uravnovešenem narodnem gospodarstvu in ga zazibalo v njegovih temeljih. V naši notranji trgovini se je takoj opazilo pomanjkanje raznih življenjskih potrebščin in dvig cen je bil že prvi mesec neizbežen. Toda čeprav so se že meseca septembra znatno dvignile cene raznih vrst blaga, vendar ni nihče mogel pričakovati, da bodo v treh mesecih dosegle 20 do 30 % povisek. Resničnost se trditve ni treba dokazovati, ker jo vsi prav težko občutimo.

In naši prejemki? Z zakonom l. 1931. so bili še dokaj zadovoljivi. Toda kaj kmalu so začele razne redukcije in okrnitve pod pretežno pocenitve življenjskih dobrin. In še preden je bila izvršena najbolj boleča redukcija naših prejemkov l. 1935., so cene vsem življenjskim potrebščinam narasle. In od takrat dalje so se cene polagoma dvigale, in naši prejemki so bolj in bolj padali pod eksistenčni minimum. Vsi državni uslužbenci smo se z veliko težavo in z vedno naraščajočimi dolgovi borili za svoj bedni obstanek. Toda sedaj ne gre več. Naše moči popuščajo. Zadolževati se ni več mogoče — toda cene naraščajo in obup se nas loveva.

V vseh krogih državnih uslužbencev se opažajo iste ugotovitve — iste skrbi. Vsi naglašajo, da jim borba za obstanek, borba za cenam primerne dohodke, povezana z vedno naraščajočo skrbjo za obstanek njihovih rodbin, slabi delovne sile. Vsi, prav vsi dvigajo svoj glas in sklicujejo zborovanja, katerih edina točka dnevnega reda je klic po zboljšanju našega gmotnega položaja. Enodušnost in spontana solidarnost v tem, danes edinemu in najbolj prečemu vprašanju, nam izpričuje njegovo važnost in opominja odločujoče činitelje na nujno potrebo njegove rešitve. Kako zelo smo upravičeni naglašati resnost položaja, v katerem se nahajamo, nam potrjuje tudi dejstvo, da nismo samo državni uslužbenci tisti, ki zahtevamo zboljšanje, marveč se opaža isti pokret med privatnimi uslužbenci in delavstvom vseh kategorij. Vedno bolj naraščajoča draginja povzroča prav vsem slojem, navezanim na strogo odmerjene dohodke, silno velike skrbi — kajti vsi se bojimo najhujšega — bojimo se katastrofe.

Mnoga privatna podjetja so spoznala resnost položaja in tudi — postavljamo jo za vzgled — celjska občina je zvišala plače vsem svojim uslužbencem. Taki primeri so pri nas redki, toda čeprav bi to bila izjema, vendar bi ta primer bil zadosten dokaz, da so ponekod tudi odločujoči uvideli, da dosedanje plače ne zadostujejo, ker niso dovolj visoke, da bi se mogli prejemniki z njimi uspešno preživljati ob silno naraščajoči draginji.

Tudi državna oblast je že sama priznala veliko draginjo. Septembra meseca je bila izdana uredba o pobijanju draginje.

S tem primerom samim so na odločujočih mestih priznali potrebo zvišanja prejemkov in s tem tudi upravičenost naših zahtev.

Zaradi stalnega dvigovanja cen se nas polasča obup. Uredba o pobijanju draginje je ostala le na papirju, kajti cene vsem življenjskim potrebščinam stalno naraščajo in so njihovi skoki vedno večji.

Državni uslužbenci vseh kategorij smo bili že pred mesecem septembrom v skrajno slabem gmotnem položaju. Naši prejemki so že preje padli globoko pod eksistenčni minimum. Toda danes nam preti že skrajna nevarnost, popolno obubožanje naših družin, ki jim naše plače ne bodo več zadostovale niti za najskromnejše preživljanje. Posledica tega bi bila popolna apatija in tudi demoralizacija. To pa ne more biti v korist državi in njenemu ugledu.

Vse to so za nas porazna dejstva in zato upravičeno pričakujemo rešitve našega gmotnega položaja. Ko dvigamo svoj glas, ponovno naglašamo, da naš položaj ne prenese več čakanja.

Ureditev naših plač je neodložljiva.

Potreba zvišanja naših prejemkov

Draginja, ki narašča z dneva v dan terja zvišanje uradniških prejemkov. Če pa hočemo, da bo zvišanje plač tudi kaj zaleglo, mora biti to povišanje realno, t. j. mora upoštevati gospodarske prilike sedanosti in materialno-socialno stanje državnega uradništva.

Z novim uradniškim zakonom z dne 31. marca 1931, smo dobili še kolikor toliko primerne prejemke, ki so omogočali skromno, a dobro življenje. Toda to stanje ni trajalo dolgo. Že v oktobru je sledilo prvo občutno znižanje, kmalu nato še drugo. Uredba je motivirala zmanjšanje prejemkov s padcem cen, kar je imelo za posledico zmanjšanje državnih dohodkov. Do l. 1933. so cene življenjskih potrebščin res padale, vrednost denarja pa se je dvigala. Od l. 1933. pa moramo beležiti počasno, a postopno dviganje cen, dokler ni v letošnjem poletju doseglo življenjsko raven iz leta 1931.

Vse izpremembe o gibanju cen smo morali vzdržati z našo plačo, ki je bila prilagojena časom najslabše konjunktore, t. j. v letih 1932. do 1935. Država je segla po skrajnem sredstvu, da vzpostavi ravnotežje v državnem proračunu ter je znižala uradniške prejemke na življenjski minimum l. 1933. Takrat je znašal drž. proračun 9 milijard, torej je bil za 3 milijarde manjši od onega leta 1931. Letošnji državni proračun pa je celo večji od l. 1931. Po tem realnem, čisto računskem zaključku, je tudi življenjski standard l. 1931. enak l. 1938./1939. ter lahko zaključimo: Če sta življenjski standard, t. j. indeks cen ter drž. proračun enaka onemu l. 1931., tedaj je dana tudi finančna možnost, da dobimo iste prejemke, kakor smo jih imeli l. 1931. Zakonodavec je pri uzakonjenju uradniških plač moral imeti v računu l. življenjski standard v letu 1931., 2. velikost in zmogljivost državnega proračuna. Plača mora biti vedno v sorazmerju s finančno močjo države.

Dejal sem, da je življenjska raven enaka onaj v letu 1931. Toda ta trditve drži pogojno, t. j. do avgusta letošnjega leta. Od avgusta pa se cene rapidno dvigajo, saj znaša porast cen življenjskih potrebščin od oktobra na november skoro toliko, kakor porast od lanskega do letošnjega novembra (v l letu 7,2 %, v l mesecu 5,1 %). Se prav posebno čuti to podražanje življenja družina, ker je bila najobčutnejše prizadeta l. z odvzemanjem rodbinske doklade za žene ali draginjske doklade poročenim uradnikom in 2. zaradi naraščajoče draginje, ki jo družina še prav posebno čuti. Vse opisano dovolj jasno priča, da je zahteva pravilnosti, da se najmočnejšemu konsumentu nudi možnost dostojnega življenja. Vedno se je tolmačilo znižanje plač iz principa življenjskih cen, tako tomačimo mi danes našo zahtevo po zvišanju plač edino z vidika življenjskega stanja v državi.

—t Za rokotovorni pouk niste imeli primernih, zanimivih in praktičnih načrtov in predlog. Ta nedostatek je sedaj odpravila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Za prvi pouk iz te stroke je založila in izdala v omejenem številu zbirko »Načrtov za šolo in dom«, ki jih je sestavil avtor člankov »Za tri dinarje elektrike« g. Vilim Kunst. Zbirka obsega: 1. Morsov brzojavni aparat s ključem. 2. Električni zvonec. 3. Indukcijski aparat. 4. Telefon. 5. Mikrofon.

Načrti so tako izdelani, da more napraviti aparate vsak, ki ima le količarko veselja do rokotovnega pouka.

Z izdelovanjem aparatov bodo otroci prodrli v tajne elektrike na zelo lahek in naraven način, da jim bo ostala funkcija aparata trajno v spominu.

Božični prazniki in učitelj

Približujejo se prazniki miru. Mir in zadovoljstvo bi morala vladati v vsaki družini. Vsako leto smo učitelji nekaj dni pred temi prazniki računali in se mučili, kako bi se prebili skozi praznike miru. Kako bi si omislili najnujnejše, kar tudi učitelj kot človek potrebuje za božične praznike. Že od doma smo bili vajeni, da smo za te praznike imeli na mizi vsaj dvojno jed, če drugega ne. Oče nam je kupil nogavice in tople rokavice. Bile so poceni, a bile so le. Kaj bomo pa mi dali letos svojim otrokom? Leto za letom smo gledali božično drevo in pod njim za nas pomembne darove. Odrasli smo in odšli za svojim poklicom na deželo, kjer so prazniki miru vse veličastnejši, kjer si vsak, še tako ubožen kajzar preskrbi zase in za svojo družino nekaj priboljška, da vsaj za nekaj časa pozabi na svojo revščino. Letos si bo skoraj vsak kmet vsaj nekaj preskrbel za praznike, ker nekoliko bolje prodaja svojo živino in pridelke.

Kaj pa učitelj? Državni uradnik? On ima isto plačo, kot jo je imel pred petimi leti. Vse, kar mora on kupiti je za 30, 40

Naše ugotovitve si pogledjmo v računski luči.

Leto	1931.	1935.	1937./38.	1939.
drž. prot. plača standard 100 %	12 milij. 100 %	9 milij. 75 %	10 milij. 77 1/2 %	13 milij. 100 %
Pol. skup.		manj	več od 1935.	manj
IX.	1675	1215	460	1300
VIII.	1980	1470	510	1555
VII.	2310	1700	610	1810
VI.	2710	2040	710	2150
V.	3250	2430	820	2550
popvr.	2413	1711	622	1873
			100	520

Ta slika nam lepo kaže, da je bila povprečna plača l. 1931. din 2413,—, l. 1935. din 1771,— in danes din 1873,—, torej pri višjem življenjskem standardu in višjem državnem proračunu za 520 din manjša.

Da bomo našo zahtevo po zvišanju plač postavili na realna tla, hočemo navesti življenjski minimum za tričlansko družino. Podatke sem zbral od 10 uradniških družin in sem vzel povprečje. Številke veljajo za manjše kraje.

Hrana	.....	din 1000,—
Stanovanje	.....	250,—
Luč	.....	30,—
Članarine	.....	25,—
Kulturne potr., časopisi, knjige	.....	50,—
Obleka	.....	din 200,—
Perilo	.....	25,—
Obuvalo	.....	40,—
Inventar	.....	150,—
Malenkosti in nepredvideni stroški	.....	200,—

Skupaj din 1970,—

Ta družina ima sedaj 1300 do 1555 din! Eksistenčni minimum za tričlansko družino bi bil 1920 din. (Leta 1931. je imela tričlanska družina: 1675 din plače + 300 din doklade = 1975 din) V II. in l. drag. razredu bo stanovanje dražje, kar bo zahtevalo zvišanje doklade. Pač pa moram pripomniti, da je treba napraviti drugačno razvrstitev, n. pr. življenjski standard v Mariboru ali Celju ni prav nič manjši od istega v Ljubljani ali Zagrebu. Vsa večja mesta naj pridejo v I., manjši kraji, industrijski centri in zdravilišča pa v II. drag. razred.

Težak materialni položaj, v katerem se nahaja drž. uradnik ter porast cen življenjskih potrebščin zahteva nujno in izdatno zvišanje plač. To izboljšanje po mora biti v pravilnem razmerju z današnjim življenjskim standardom. Ugotoviti je treba realne potrebe uradništva in uradniških družin glede na splošno gospodarsko stališče. Ker je življenjska raven za 30 do 40 % višja, mora biti tudi zvišanje sorazmerno, t. j. za 30 do 40 %, kar znaša 500 do 800 din mesečno.

Težak položaj zahteva hitro rešitev.

Učiteljska tiskarna je nastavila cene načrtov zelo nizko, da jih bo prav vsakdo zmogel. Zbirka 5 načrtov stane din 7,50, en načrt samo din 1,50. Sezite takoj po načrtih.

—t Še nekaj zgodovinskih in zemljepisnih slik ima na zalogi Knjižarna Učiteljske tiskarne. Ne pozabite, da so izvrstno učno sredstvo zgodovinske in zemljepisne snovi. Poskusite! Cena vsake zbirke je 4 din.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižice 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

drugega, pa so to obljubo tudi natančno izpolnili. Izpolnite nam tudi prvo, saj bo z dobro voljo tudi šlo.

Božični prazniki bodo za nas bolj skromni kot smo mislili. Upajmo, da nam bo l. januar 1940. prinesel naš neobhodno potrebni eksistenčni minimum. K.

Življenjska tehnika

Ker govorimo danes že o vseh mogočih vrstah tehnike, sem poskušal načeti problem življenjske tehnike, ki nam je že dolgo dobo naša spremljevalka, pa naj to hočemo ali ne.

Cela vrsta literarnih umetnin o učiteljskem bazira na dejstvu, da je v naših vrstah krepko razvit smisel za posnemanje fines meščanske civilizacije. Če bi tako ne bilo, bi pravi umetnik, kot je bil Ivan Cankar, obrnil ogledalo drugam. Naš izjemni način življenja, v tesnih stikih z narodom, je od nekdanj izzival umetnike in je njih ustvarjalno silo usmerjal tja, kjer je na eni strani življenje še neizmaljeno, prisrčno in preprosto, na drugi pa je tuj svet, ki ga med drugimi zastopa tudi učitelj. Prisljen živeti v novem miljeju, poskuša vzpostaviti do ljudi neki pozitiven odnos. Prav tu si moramo biti na jasnem o sledečem: Vsak odnos do sočloveka mora imeti realno vsebino, katere zunanja forma je nastop, različen po okolici in ljudeh. Ako nas tak odnos prevzame, potem gotovo ni anglosaškega, francoskega ali katerega koli tipa, ki se zanje ogrevajo nekateri celo v pedagogiki 20. stoletja in ga propagirajo kot vzgojni ideal; ampak je čisto osebnega, res doživljiva izvora. Tak odnos bazira na duhovni zgrajenosti posameznika, ki je umel pronikniti v dinamiko življenja širokih slojev našega naroda in se vključiti kot pozitiven element v tok tega življenja. Vsak drug odnos je pri nas samo lepa posoda, ki ne more sprejeti naše vsebine. In takih posod je veliko.

Spriču dejstva, da se vkljub vednemu podarjanju stanovske zavednosti še zmerom dobijo vizitke z napisom — N. N.; mestni učitelj, moramo pričeti sistematično čistiti naše vrste te navlake. Ne pomagaj nič, tu je potrebna vzgoja in samovzgoja! Še vlada po zborovanjih antagonija med hribovcji in dolinci. Kakšni občutki naj navdajajo tovarišico ali tovariša s hribovcji, če sliši šušljanje, da ne uspe priti v dolino, ker ne obvlada dovolj življenjske tehnike?! Ali naj še naivno veruje v neke zapisane pravice — pravico, ki nikakor ne pride do izraza?

Kaj pa mlajši kolegi? Cinizem je izkrivil njih pogled na svet in na pojave v vsakdanjem življenju. Zastrupljen je bil njihov korak v življenje in zaman pričakujemo od njih izrazite, aktivne stanovske zavednosti. Ali smo jim v času njihove brezposelnosti res nudili vse ono, kar bi upravičeno smeli pričakovati od nas? Smo jim morda razen dobrih besed mogli nuditi tudi materialne pomoči? Smo prisluhnili njih pogovoru, ko so tarnali med seboj: Če bom moral še eno leto ostati doma, kjer vidim, da odjedam kruh, ki je pripravljeno drugim, se raje ustrelim! Sami so pritiški kljuje in se tako pričeli svoje življenjske tehnike, ki ni v skladu s tovariško, stanovsko linijo. Le prevečkrat so morali opaziti vpliv mehke hrbenice, da bi mogli že takoj postati poborniki in nosilci idej stanovske zavednosti. Toda, čim bogatejši bodo na življenjskih izkušnjah, tem bolj se bodo približali idealom popolnih borcev za stanovske pravice.

Ne bilo bi prav, če bi se vnašalo v naše vrste ozkosrčno gledanje, da bodi redno napredovanje po grupah edino gonilo borbenosti stanovsko zavednega članstva. Sprejdati moramo, da je to drugotnega pomena, dokler ni za to realne osnove. Skupaj z množico domišljetih širokih slojev naroda moramo ustvarjati pogoje za normalen potek šole. Vzoredno s tem terjati za svoje delo nagrado, ki bodi tako visoka, da nam ne bo treba kriviti hrbenic na levo in desno. Delu žene naj se prizna vrednost, ki ga stvarno ima, ne pa govoričiti o lepem vedenju in kavalirstvu, ki smo ga dolžni ženam, ker često ni v njem nikake srčne kulture in pravega jedra.

Zivimo v času jekla in vrtoglavih konstrukcij, ki so zrahljale moralne osnove člo-

Usebnina:

Še o našem gmotnem položaju. Potreba zvišanja naših prejemkov. Iz uredbe o dokladah oseb, upokojenih z izjemnih položajev. Božični prazniki in učitelj. Življenjska tehnika. Stvarnost narekuje nove naloge. Naš narodno-obrambni problem. UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ: Kako se nam godi? — Vprašanje pripravnic. LISTEK: Bleščeči odsevi. Osebnine zadeve. — Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.